

מנהגי התפילה והלכותיה קהילת זית רענן ת"ו

כל האמור לקמן, כפוף להלכות 'בין אדם לחברו'.
על כן, אם אדם עובר על ההלכה או המנהג הכתובים לקמן, יש למצוא את הדרך והשפה הראויה להעיר על כך.
לא ברבים, וללא הלבנת פנים 'דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום'.
ויהי נועם ד' אלוהינו עלינו.

התפילה בימות השנה

- בית הכנסת נושא אופי ציוני. נאמרים בו תפילה לשלום המדינה ו'מי שבירך' לכוחות הביטחון, ובחגי הגאולה מתקיימות בו תפילות חגיגיות.
- בית הכנסת הוא בית עבודת השם עבורנו, ולכן נשתדל לשמור בו על שקט ועל אורח של קדושה.
- נוסח התפילה של החזן בכל התפילות הוא נוסח אשכנז או אשכנז-ספרד, כמנהג החזן.
- סדרי התפילה יתקיימו לפי נוסח סידורי 'רינת ישראל' ולפי החוברת השנתית של היכל שלמה מטעם הרבנות הראשית לישראל.
- אין להוסיף/להוריד קטעים בתפילה ללא אישור מפורש מהרב.
- בשחרית שליח הציבור מתחיל את התפילה ממשנת רבי ישמעאל. אחרי כן אומרים קדיש אם יש מניין.
- בקריאת שמע ובתפילת העמידה יש להמתין לרב. בתפילת העמידה יש להמתין גם לתשעה מתפללים מלבד החזן.
- החזן מסיים "גאל ישראל" בקול.
- קדושה ותחנון (ו יג מידות) נאמרים כנוסח החזן.
- ברכת מודים נאמרת בקול ולא בלחש על ידי החזן.
- אין אומרים תחנון בימים המפורטים בסידורים ובמנחה שלפניהם, ובכלל זה פסח שני, יום העצמאות ויום ירושלים.
- 'אל מלא רחמים' אפשר לומר לאחר קריאת התורה בימים שני וחמישי ובמנחה של שבת בתיאום עם הרב או הגבאים.
- אין אומרים "למנצח מזמור לדוד" בראש חודש, חול המועד, אסרו חג, ט"ו בשבט, תשעה באב, חנוכה, שני ימי פורים (גדול וקטן), יום העצמאות, יום ירושלים, ערב יום טוב וערב יום הכיפורים.
- גם בימים שקוראים בהם בתורה, נאמר 'ברכו' בסוף התפילה.
- לאחר תפילת שחרית ייאמר דבר הלכה קצר. אין אומרים קדיש לאחר דבר תורה.
- גברים מתבקשים שלא להתפלל בעזרת הנשים, ולאפשר לנשים להגיע להתפלל, גם בימי חול.

החזן

- על החזן להתעטף בטלית בכל התפילות, ובכלל זה תפילת מעריב.
- על החזן לבטא את מילות התפילה בצורה המובנת לציבור ובקול רם.
- על החזן להקפיד שלא לחזור על מילים במקומות שאסור.
- כהן יכול לעלות כשליח ציבור, ויכול לישא כפיו ככל כהן, במקומו.
- אין חזקה לשום בעל תפילה בשום תפילה מתפילות השנה. הוא הדין לגבי קריאת התורה, קריאת המגילה, תקיעה בשופר ושאר מנהגי התפילה.
- אבֵּל אינו עובר לפני התיבה בשבת וביו"ט. בשאר הימים שאומרים בהם הלל הוא אינו ניגש לשחרית (גם לא עד ההלל), אך יכול לגשת למעריב ולמנחה. ואולם ביום העצמאות וביום ירושלים לא ייגש למעריב.
- בכל התפילות שאבֵּל יכול לעבור בהן לפני התיבה, הוא קודם למי שאינו אבל.
- מי שיש לו חיוב בגלל יארציט קודם לכל אבֵּל אחר.
- חבר קהילה בתוך 30 קודם למי שאינו חבר, אף אם יש לו חיוב בגלל יארציט.
- אבֵּל המוותר על הקדימות המגיעה לו כדי שלא לפגוע באבל אחר מקיים מצווה חשובה.

קריאת התורה

- לאחר הוצאת ספר התורה יש לסגור את הארון לפני אמירת 'שמע ישראל' או 'גדלו'.
- על הקורא בתורה להיות עטוף בטלית. העולים לתורה, המגביה והגולל אינם חייבים להתעטף בטלית.
- על הקורא בתורה להתכונן היטב לקריאה ולקרוא באופן מובן, בקול רם ובקצב סביר (לא מהיר ולא אטי).
- אם מתעורר חשד לטעות בספר התורה הרב מכריע מה הדין. אם הרב איננו, יכריע ת"ח מהקהל.
- נשים המעוניינות לברך ברכת הגומל, וכן גברים המעוניינים לברך ולא עלו לתורה, יברכו לפני הגבהת ספר התורה.
- בשבת בר מצווה ובת מצווה יברך האב 'ברוך שפטרני'. נהוג ללא שם ומלכות.
- כאשר יש שמחה בבית הכנסת, יש להיזהר שלא לפגוע במתפללים ובעולים לתורה בעת זריקת ממתקים מעזרת הנשים.
- עשרת הדיברות נקראים בפרשות 'תרו' ו'זאתחנן' בטעם תחתון, ובחג השבועות בטעם עליון.
- הקהל עומד על רגליו מתחילת הקריאה של שירת הים, עשרת הדברות ופרשת זכור, וכן בפסוק האחרון של כל אחד מחומשי התורה, כנהוג.
- עליית כהן בפרשת דברים תסתיים בפסוק שלפני 'איכה'.
- הקורא בתורה ינגן את הטעמים במקומות המיוחדים (שירת הים וכו').

התפילה בשבת

- במניין קבלת שבת המוקדם יש להתפלל מנחה לפני פלג המנחה.
- אם אבל מגיע לבית הכנסת בערב שבת, הגבאי מכריז מיד לאחר מנחה 'צאו לקראת אבל' ומזמין אותו להיכנס, ומנחמים אותו בשם הקהילה.
- החזן עומד בקבלת שבת בבימה, ובמעריב בעמוד התפילה.
- ילד יכול להיות שליח ציבור בקבלת שבת, אם הוא יודע להתפלל כראוי.
- ראוי לחזן לשיר את המזמורים של קבלת שבת במנגינה הידועה לציבור.
- אומרים 'כגוונא' או 'במה מדליקין', כנוסח החזן.
- הציבור אומר 'ושמרו' (מי שנוהג), והחזן ינהג כמנהגו.
- לפני 'אלוקינו ואלוקי אבותינו' הש"ץ חוזר על 'מגן אבות בדברו'.
- לאחר מעריב הגבאי מודיע הודעות ושרים יגדל אלוקים חי'.
- על החזן להתפלל בקצב סביר – לא מהיר מדי ולא אטי מדי.
- שרים את 'שיר הכבוד' בין שחרית לקריאת התורה, ואומרים האבלים קדיש אחריו.
- החזן הניגש לתפילת מוסף אומר את התפילה לשלום המדינה, 'מי שברך' לכוחות הביטחון ו'מי שברך' לשבועיים ונעדרים, על פי הנוסח שקבעה הרבנות הראשית לישראל ללא שינויים.
- בשעת התפילה לשלום המדינה הציבור מתבקש לעמוד על רגליו (חוץ ממחזיקי ספרי התורה).
- אין אומרים 'אב הרחמים' בשבתות חגיגיות, ובכלל זה כל שבת שמברכים בה את החודש, אלא אם היא חלה בספירת העומר ובשלושת השבועות. אם יש בבית הכנסת חתן, מוהל או סנדק אין אומרים 'אב הרחמים', אך אומרים אם יש בר מצווה או בת מצווה.
- מגביה ספר התורה יושב אתו עד ללקיחתו בידי הש"ץ בתפילת 'יהללו'.
- בשבת שמברכים בה את החודש, הש"ץ עומד עם הספר מתפילת 'מי שעשה נסים' ועד לאחר ברכת החודש. עומדים עם ספר התורה גם בהזכרת נשמות במועדים. בכל המקרים האלה, אם יש בחוץ כמה ספרי תורה – עומדים רק עם הספר האחרון שקראו בו, והשאר יושבים.
- אין להעביר את הספר לילד מתחת גיל בר מצווה, שמא ייפול.
- בהכרזת ראש חודש שלושה אנשים מקיפים את הבימה, כמעמד בית דין.

התפילה במועדים

ראש חודש

- בימים שמתפללים בהם מוסף, 'שיר של יום' נאמר לאחר 'קדיש תתקבל' של תפילת שחרית.
- בראש חודש אומרים 'שיר של יום' וגם 'ברכי נפשי'. אין אומרים קדיש בין 'שיר של יום' ל'ברכי נפשי', אלא רק לאחר 'ברכי נפשי'.

- נהגו להימנע מקיפול התפילין בין קדיש למוסף בראש חודש, ולמהר להתחיל מוסף לאחר חליצתן.

ימים נוראים

- מראש חודש אלול עד הושענא רבה אומרים 'לדוד ה' אורי וישעי' בשחרית ובמעריב.
- בימי הסליחות יתקיימו מנייני סליחות בימות השבוע בשעה 22:00, ובמוצאי שבת בחצות. כמו כן יתקיימו מנייני סליחות בבוקר לפני תפילת שחרית.
- הסליחות ייאמרו בנוסח פולין.
- אבינו מלכנו קודם לתחנון ולי"ג מידות, גם אם החזן מתפלל בנוסח ספרד.
- בעשרת ימי תשובה החזן אומר 'שיר המעלות' לאחר 'שתבח'.
- בראש השנה סדר התקיעות הוא כמנהג אשכנז. אין תוקעים בתפילה בלחש אלא רק בחזרת הש"ץ, ומשלימים 30 קולות לפני 'אין כאלוקינו' ו-10 קולות לפני 'עלינו לשבח'.
- התוקע עומד סמוך לבימה.
- הפיט 'לאל עורך דין' נאמר ביום א' של ראש השנה בשחרית, ביום ב' של ראש השנה במוסף, וביום הכיפורים בשחרית.
- החזן במוסף של ימים נוראים מתחיל מיהנני העני ממעש'.
- ביום הכיפורים תתקיים אמירת 'שיר הייחוד' למעוניינים, לאחר ערבית.
- ביום הכיפורים אומרים את סדר העבודה לפי נוסח החזן.
- במוצאי יום הכיפורים אומרים קידוש לבנה, ורק אחר כך מבדילים.

שלשת הרגלים

- בחול המועד אומרים 'זהו רחום' במעריב.
- בחול המועד או יו"ט החלים בשבת אין אומרים 'ידיד נפש'. בקבלת שבת מתחילים מ'מזמור לדוד' ושרים כמה בתים מ'לכה דודי' כמנהג נוסח ספרד, גם אם החזן מתפלל בנוסח אשכנז.
- בימי חג ומועד אומרים 'שיר של יום' כרגיל לפי ימות השבוע.
- במועדים שיש בהם הזכרת נשמות לא יצא הקהל אלא לאחר תפילת 'זכור' לנספים בשואה ולחללי צה"ל. אין בעיה הלכתית להישאר ב 'זכור' כולו, גם למי שהוריו חיים.
- אין סדר קבוע לנענועי הלולב בסוכות. החזן והציבור ינהגו כמנהגם.
- בסוכות ההושענות נאמרות לאחר ההלל.
- בשמחת תורה, העליות לתורה תהיינה לפני ההקפות, בתפילת שחרית.
- תפילת הגשם ותפילת הטל נאמרות לפני חזרת הש"ץ. נוהגים להתזו כמה טיפות מים על החזן בבחינת 'סימנא מילתא היא', אך אסור לשפוך מים בשום אופן.
- בדיקת חמץ בבית הכנסת תתבצע על ידי הגבאים אור לי"ד בניסן.
- הרב ירכז את מכירת החמץ של בני הקהילה. כל המעוניין יפנה אל הרב בדואר האלקטרוני או במסרון (sms) החל בראש חודש ניסן ועד יום י"ד בבוקר.
- אומרים הלל שלם בליל פסח.

- ספירת העומר נאמרת בקול מפי הרב.
- בחג השבועות אומרים 'אקדמות' כנהוג.

חנוכה ופורים

- בימי החנוכה ידליק הרב או אדם אחר נרות חנוכה בבית הכנסת בברכה אחרי מנחה ולפני שחרית ללא ברכה.
- בימי החנוכה מוסיפים את 'מזמור שיר חנוכה הבית' לאחר 'שיר של יום' ללא קדיש בין המזמורים.
- פרשת 'זכור' נקראת בהגייה הרגילה, ובתיקון לפסוק 'תמחה את זכר עמלק' בהגייה אשכנזית. ובשאר הנוסחים במידת האפשר.
- מיד לאחר תפילת מוסף מתקיימת קריאה נוספת של פרשת 'זכור'.
- לא תתקיים קריאת מגילה מטעם בית הכנסת במקביל לקריאות המרכזיות, אלא רק לאחריהן, 'ברוב עם הדרת מלך'.

חגי ישראל

- ביום הקדיש הכללי, ביום השואה וביום הזיכרון אומרים אזכרת נשמות כנוסח החוברת השנתית של היכל שלמה מטעם הרבנות הראשית לישראל.
- ביום העצמאות וביום ירושלים מתקיימות תפילות חג לפי הנוסח שחיברה הרבנות הראשית לישראל, המופיע בסידור 'דינת ישראל'.
- ביום העצמאות וביום ירושלים בשחרית אומרים הלל שלם בברכה.

תעניות ציבור

- אבינו מלכנו קודם לתחנון ולי"ג מידות, גם אם החזן מתפלל בנוסח ספרד.
- בימי צום הכוהנים נושאים כפיהם בתפילת מנחה אם היא מתקיימת לאחר פלג המנחה.
- בתשעה באב, פרק ג במגילת איכה ייקרא בניגון המיוחד לו במידה שבעל הקורא יודע את הניגון.
- במוצאי תשעה באב קודם אומרים ברכת הלבנה ואחר כך שוברים את הצום.